

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE DLA KLASY VIII

DZIAŁ I. ŻYCIE SPOŁECZNE

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- wyjaśnia podstawowe pojęcia: społeczeństwo, jednostka, grupa społeczna, rodzina, wspólnota;
- wymienia podstawowe potrzeby człowieka;
- rozpoznaje podstawowe rodzaje grup społecznych;
- wskazuje przykłady ról społecznych;
- zna podstawowe zasady komunikacji międzyludzkiej;
- wymienia podstawowe funkcje rodziny;
- wskazuje znaczenie edukacji i pracy w życiu człowieka;
- rozpoznaje podstawowe pojęcia związane z gospodarowaniem pieniędzmi;
- z pomocą nauczyciela posługuje się podstawowymi pojęciami ekonomicznymi.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe potrzeby człowieka;
- wyjaśnia, czym jest socjalizacja;
- rozróżnia grupy formalne i nieformalne;
- przedstawia podstawowe zasady funkcjonowania grup społecznych;
- wyjaśnia znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej;
- wskazuje zasady skutecznej autoprezentacji;
- omawia podstawowe funkcje rodziny;
- wyjaśnia znaczenie edukacji i kwalifikacji zawodowych;
- rozpoznaje podstawowe źródła dochodów i rodzaje wydatków;
- wyjaśnia znaczenie planowania budżetu domowego.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- wyjaśnia zależności między jednostką a społeczeństwem;

- charakteryzuje różne rodzaje grup społecznych;
- wyjaśnia znaczenie norm i zasad społecznych;
- analizuje przykłady konfliktów i sposobów ich rozwiązywania;
- stosuje zasady prawidłowej komunikacji w sytuacjach życia codziennego;
- wyjaśnia znaczenie autoprezentacji;
- charakteryzuje funkcje współczesnej rodziny;
- omawia znaczenie wykształcenia i aktywności zawodowej;
- wyjaśnia podstawowe zasady racjonalnego gospodarowania pieniędzmi;
- analizuje proste przykłady budżetu gospodarstwa domowego.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- analizuje wpływ grup społecznych na zachowania i postawy jednostki;
- wyjaśnia mechanizmy funkcjonowania grupy i role pełnione przez jej członków;
- analizuje sytuacje konfliktowe i proponuje sposoby ich rozwiązania;
- świadomie stosuje zasady komunikacji i autoprezentacji;
- ocenia znaczenie rodziny, edukacji i pracy dla rozwoju człowieka;
- analizuje problemy występujące w życiu rodzinnym i społecznym;
- samodzielnie analizuje przykładowy budżet gospodarstwa domowego;
- wyciąga wnioski na podstawie przedstawionych danych ekonomicznych.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- samodzielnie i krytycznie analizuje złożone problemy życia społecznego;
- interpretuje zachowania jednostek w kontekście różnych grup społecznych;
- sprawnie rozwiązuje problemy i konflikty, uzasadniając proponowane rozwiązania;
- samodzielnie ocenia skuteczność różnych sposobów komunikacji;
- analizuje współczesne problemy rodziny, edukacji i rynku pracy;
- interpretuje informacje ekonomiczne i wykorzystuje je do podejmowania racjonalnych decyzji;
- formułuje własne, logicznie uzasadnione opinie na temat problemów społecznych i ekonomicznych.

DZIAŁ II. PRAWO I PRAWA CZŁOWIEKA

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie prawa;
- wie, czym są prawa człowieka;
- wymienia podstawowe prawa i wolności człowieka;
- rozpoznaje podstawowe przykłady naruszania praw człowieka;
- zna podstawowe instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka;
- wie, jakie szczególne prawa przysługują dzieciom i nieletnim;
- wymienia podstawowe służby ochrony prawa.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- wyjaśnia cechy praw człowieka;
- rozróżnia podstawowe kategorie praw człowieka;
- podaje przykłady praw osobistych, politycznych, socjalnych i ekonomicznych;
- wymienia podstawowe dokumenty chroniące prawa człowieka;
- wskazuje instytucje krajowe i międzynarodowe zajmujące się ochroną praw człowieka;
- przedstawia podstawowe prawa dziecka;
- wyjaśnia rolę policji, sądów, prokuratury i innych służb ochrony prawa.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe cechy praw człowieka;
- wyjaśnia zasadę powszechności, przyrodzonego charakteru i niezbywalności praw człowieka;
- klasyfikuje prawa człowieka według różnych kategorii;
- analizuje proste przykłady naruszania praw człowieka;
- charakteryzuje działalność instytucji stojących na straży praw człowieka;
- wyjaśnia prawa i obowiązki nieletnich;
- rozróżnia kompetencje podstawowych służb ochrony prawa.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- analizuje znaczenie praw człowieka dla funkcjonowania demokratycznego państwa;
- interpretuje wybrane przepisy dotyczące praw i wolności człowieka;
- ocenia konkretne przypadki ograniczania praw i wolności;

- analizuje mechanizmy ochrony praw człowieka w Polsce;
- wyjaśnia znaczenie działalności Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka;
- analizuje sytuacje dotyczące odpowiedzialności prawnej nieletnich;
- właściwie dobiera instytucję do problemu wymagającego ochrony prawnej.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- samodzielnie interpretuje przepisy prawa dotyczące praw i wolności człowieka;
- krytycznie analizuje przypadki naruszania praw człowieka w Polsce i na świecie;
- porównuje różne systemy ochrony praw człowieka;
- ocenia skuteczność działania instytucji chroniących prawa człowieka;
- samodzielnie analizuje materiały źródłowe, akty prawne i dane statystyczne;
- formułuje i uzasadnia własne stanowisko w sprawach dotyczących praw człowieka;
- dostrzega związki między prawami człowieka, demokracją, praworządnością i społeczeństwem obywatelskim.

DZIAŁ III. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA I REGIONALNA

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie samorządu terytorialnego;
- wymienia podstawowe jednostki samorządu terytorialnego;
- rozpoznaje gminę, powiat i województwo;
- zna podstawowe zadania samorządu;
- wie, kim jest wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta i marszałek województwa;
- wskazuje przykłady spraw załatwianych w urzędzie gminy.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe jednostki samorządu terytorialnego;
- wymienia najważniejsze organy gminy, powiatu i województwa;

- przedstawia podstawowe zadania samorządu;
- wyjaśnia znaczenie wyborów samorządowych;
- wskazuje sposoby uczestnictwa obywateli w życiu lokalnym;
- rozpoznaje przykłady działalności organizacji lokalnych.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- charakteryzuje kompetencje gminy, powiatu i województwa;
- wyjaśnia sposób wyboru władz samorządowych;
- rozróżnia zadania organów stanowiących i wykonawczych;
- analizuje przykłady problemów społeczności lokalnej;
- przedstawia sposoby wpływania obywateli na decyzje władz lokalnych;
- wyjaśnia znaczenie budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- korzysta z informacji dotyczących działalności własnej gminy lub powiatu.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- szczegółowo analizuje kompetencje poszczególnych szczebli samorządu;
- interpretuje informacje zawarte w dokumentach i materiałach dotyczących samorządu;
- ocenia działania władz lokalnych w odniesieniu do potrzeb mieszkańców;
- analizuje możliwości uczestnictwa obywateli w podejmowaniu decyzji lokalnych;
- wyjaśnia znaczenie konsultacji społecznych, budżetu obywatelskiego i inicjatyw lokalnych;
- samodzielnie analizuje problemy swojej społeczności lokalnej i proponuje rozwiązania.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- samodzielnie analizuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego;
- ocenia realizację zadań publicznych przez władze lokalne;
- interpretuje dane dotyczące swojej gminy, powiatu lub województwa;
- przygotowuje propozycje działań rozwiązujących konkretny problem lokalny;
- aktywnie wykorzystuje wiedzę o samorządzie w praktycznych sytuacjach;
- krytycznie ocenia informacje dotyczące działalności władz lokalnych;
- potrafi argumentować własne stanowisko w debacie dotyczącej spraw lokalnych i regionalnych.

DZIAŁ IV. WSPÓLNOTA NARODOWA

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: naród, ojczyzna, patriotyzm;
- wymienia podstawowe symbole narodowe Polski;
- rozpoznaje barwy i hymn państwowy;
- wyjaśnia pojęcia obywatelstwo i narodowość;
- zna podstawowe prawa i obowiązki obywatela;
- wymienia przykłady mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce;
- wyjaśnia znaczenie tolerancji.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- charakteryzuje podstawowe cechy narodu;
- wyjaśnia znaczenie ojczyzny i patriotyzmu;
- rozróżnia obywatelstwo i narodowość;
- przedstawia sposoby nabywania obywatelstwa polskiego;
- wymienia prawa i obowiązki obywatela RP;
- charakteryzuje sytuację mniejszości narodowych i etnicznych;
- wyjaśnia pojęcia tolerancja, ksenofobia i stereotyp.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- analizuje znaczenie wspólnoty narodowej;
- wyjaśnia różne sposoby rozumienia patriotyzmu;
- charakteryzuje relację między obywatelstwem a narodowością;
- przedstawia prawa mniejszości narodowych i etnicznych;
- analizuje przyczyny i skutki migracji;
- rozpoznaje przejawy ksenofobii, stereotypizacji i dyskryminacji;
- wyjaśnia znaczenie tolerancji dla współżycia różnych grup społecznych.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- analizuje różne postawy wobec ojczyzny i patriotyzmu;
- ocenia zachowania społeczne z punktu widzenia poszanowania godności człowieka;
- analizuje sytuację mniejszości i migrantów w Polsce;
- wyjaśnia mechanizmy powstawania stereotypów i uprzedzeń;
- rozpoznaje współczesne przejawy ksenofobii i dyskryminacji;
- argumentuje na rzecz tolerancji i poszanowania różnorodności;
- interpretuje materiały źródłowe dotyczące narodu, patriotyzmu i migracji.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- samodzielnie analizuje współczesne problemy związane z tożsamością narodową;
- krytycznie ocenia różne sposoby rozumienia patriotyzmu;
- analizuje złożone problemy migracji i integracji społecznej;
- samodzielnie interpretuje dane i materiały dotyczące mniejszości oraz migrantów;
- rozpoznaje manipulacje i stereotypowe przedstawianie grup społecznych;
- prowadzi rzeczową dyskusję dotyczącą patriotyzmu, tolerancji i różnorodności;
- formułuje własne stanowisko i potrafi je przekonująco uzasadnić.

DZIAŁ V. USTRÓJ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia państwo, demokracja, konstytucja;
- zna podstawowe zasady demokracji;
- wie, że Konstytucja RP jest najważniejszym aktem prawnym w Polsce;
- wymienia podstawowe organy władzy państwowej;
- rozpoznaje Sejm, Senat, Prezydenta RP i Radę Ministrów;
- wie, czym zajmują się sądy;
- wyjaśnia podstawowe znaczenie mediów i opinii publicznej.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- wymienia podstawowe zasady ustroju demokratycznego;
- przedstawia podstawowe zasady zapisane w Konstytucji RP;
- charakteryzuje Sejm i Senat;
- wyjaśnia podstawowe kompetencje Prezydenta RP;
- przedstawia skład i podstawowe zadania Rady Ministrów;
- wymienia rodzaje sądów i trybunałów;
- wyjaśnia pojęcie społeczeństwa obywatelskiego;
- przedstawia rolę organizacji obywatelskich, mediów i opinii publicznej.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- wyjaśnia podstawowe zasady funkcjonowania państwa demokratycznego;
- charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy;
- omawia sposób wyboru posłów i senatorów;
- wyjaśnia proces tworzenia ustawy;
- charakteryzuje kompetencje Prezydenta RP i Rady Ministrów;
- rozróżnia kompetencje sądów i trybunałów;
- analizuje znaczenie organizacji obywatelskich;
- wyjaśnia wpływ mediów na opinię publiczną.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- szczegółowo analizuje mechanizmy funkcjonowania demokracji w Polsce;
- interpretuje wybrane przepisy Konstytucji RP;
- analizuje proces legislacyjny;
- wyjaśnia wzajemne relacje między najważniejszymi organami władzy;
- analizuje znaczenie zasady trójpodziału władzy i praworządności;
- ocenia rolę organizacji obywatelskich w życiu publicznym;
- analizuje wpływ mediów na kształtowanie opinii publicznej;
- odróżnia informację, opinię, komentarz i przekaz o charakterze manipulacyjnym.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- samodzielnie i krytycznie analizuje funkcjonowanie ustroju RP;
- interpretuje przepisy Konstytucji RP i inne źródła prawa;
- analizuje rzeczywiste procesy polityczne z wykorzystaniem wiedzy przedmiotowej;

- ocenia działanie mechanizmów demokratycznych;
- samodzielnie analizuje proces legislacyjny i jego konsekwencje;
- krytycznie ocenia informacje medialne i rozpoznaje techniki manipulacji;
- formułuje dojrzałe, logiczne i poparte argumentami stanowisko w sprawach publicznych;
- sprawnie wykorzystuje informacje z różnych źródeł, oceniając ich wiarygodność.

DZIAŁ VI. SPRAWY MIĘDZYNARODOWE

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie organizacji międzynarodowej;
- zna podstawowe informacje o ONZ;
- rozpoznaje Unię Europejską jako organizację integracyjną;
- zna podstawowe symbole UE;
- wie, że Polska jest członkiem Unii Europejskiej;
- wymienia podstawowe problemy współczesnego świata;
- wyjaśnia pojęcie konfliktu zbrojnego.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- wymienia najważniejsze organizacje międzynarodowe;
- przedstawia podstawowe cele ONZ;
- wyjaśnia podstawowe zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;
- wymienia najważniejsze instytucje UE;
- przedstawia podstawowe korzyści i zobowiązania wynikające z członkostwa Polski w UE;
- wymienia przykłady współczesnych problemów globalnych;
- wskazuje podstawowe przyczyny konfliktów zbrojnych.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- charakteryzuje działalność najważniejszych organizacji międzynarodowych;
- wyjaśnia cele i zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;
- charakteryzuje najważniejsze instytucje UE;

- analizuje znaczenie członkostwa Polski w Unii Europejskiej;
- wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej;
- charakteryzuje wybrane problemy współczesnego świata;
- przedstawia przyczyny i skutki wybranych konfliktów zbrojnych.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- analizuje rolę organizacji międzynarodowych we współczesnym świecie;
- wyjaśnia mechanizmy podejmowania decyzji w Unii Europejskiej;
- analizuje znaczenie integracji europejskiej dla Polski;
- ocenia korzyści i wyzwania związane z członkostwem Polski w UE;
- analizuje globalne problemy, takie jak migracje, ubóstwo, nierówności czy zagrożenia dla bezpieczeństwa;
- wyjaśnia przyczyny, przebieg i skutki wybranych konfliktów;
- interpretuje dane, mapy, wykresy i informacje dotyczące problemów międzynarodowych.

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- samodzielnie analizuje współczesne stosunki międzynarodowe;
- krytycznie ocenia działalność organizacji międzynarodowych;
- analizuje aktualne wyzwania stojące przed Unią Europejską i Polską;
- interpretuje dane i materiały źródłowe dotyczące procesów globalnych;
- analizuje przyczyny i możliwe konsekwencje konfliktów międzynarodowych;
- dostrzega zależności między wydarzeniami zachodzącymi w różnych częściach świata;
- formułuje własne stanowisko wobec problemów międzynarodowych i popiera je rzeczowymi argumentami;
- samodzielnie wyszukuje, selekcjonuje i ocenia wiarygodność informacji dotyczących spraw międzynarodowych.